

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Asiaticae Historiae Societatis Iesv Pars ...

Libris Quatuor Comprehensa: Vbi praeter res gestas à Patribus Societatis Iesv in conversione Sinarum, Cocincinae, & Tunchini Regnorum nihil omittitur eorum, quae possunt liberali placere Lectorum curiositati

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1670

119. P. Tedeschij vita & mors.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10757

antiquis maiorum illustrium, quibus Sinæ nihil ducunt seruântque charius: dolenti iacturam irreparabilem, Nanchinum superuenit, facinorosus Necromantes, promptus propriâ manu vultus omnes auorum ex omni memoria veteri repetitos, ad viuum reddere cum subscriptis eorum nomnibus, quæ arte quadam sua ineffabili indagabat. Mox scelesti circumforanei Mandarinò defertur, & venditur ars: cruda planè, ac potens sollicitatio, sed auxilio minor quo Deus illum obarmavit: reponso Vagnonij, & argumentis doctus pugnare id cum sancta lege, confestim acquieuit, illòsque inde fumosos honores in familiam suam redituros libenter Deo consecrauit: breui postea missò insigni ad Patrem munere illum sibi adsciuit in Magistrum, Remisso Vagnonias Magistri nomine ac dono, Christi effigiem quam optarat, ad eum ferendam cum dedisset; augusto Magistratus sui habitu venerandus processit obuiam, & longè inceptas, fronte humi summissa corporis proclinationes, crebro iterauit, nec diu exindè baptismum distulit, in quo illi Ioannis impositum nomen, tantùmque animo infusum voluptatis, vt non ambigeret quàm dulci hospite frueretur. Post quæ beneficij vt aiebat incomparabilis gratum Vagnonio animum testaturus, pannos iussit ad eum ferri lectissimos, & pondus argenti non leue, quorum humili reculatione, tum ipsum Patrem, tum Christianam sanctitatem reuerentiùs æstimauit. Euolutis demùm aliquot mensibus, cum ad matris funus domum repeteret, eique Vagnonius aliquamdiù itineris comes, multum suggereret, ne quid in eo celebrando superstitiosum pateretur: vel hinc ait, videto, quantum mihi Christi lex cordi sit, quod hunc diem ad iter propterea legerim, quia illum arioli, & calendarum Sinesium cabulæ, si quem alium in anno, infelicem canebant, & periculosum. Prospero tamen vsus itinere, statim vt patriam attigit, dedit ad patrem literas diligentes quibus ab eo aliquem impetrauit ad propinquos, & ciues diuinis imbuendos. Iam nostra ex duplici ad meridiem statione, Christianos mille censebat Nanciana, & quosdam virtutis exquisitæ. Sciaocensis contra retrò defluebat quoad demum stirpitus interiret, ex implacabili Cantonensium odio in Christi legem, & suspectam semper viciniam Lusitanorum Macaensium de quo erit inferrius agendum, nunc mortem solum Tedeschij perstringo quæ hoc sæculi huius anno nono Sciaocci contigit. Fiuizzani natus Bartholomæus Tedeschius, ditionis Florentinæ agro, Romæ dabat apud nos studiis operam, cum forte incidit vt recens editam legeret, de Indis quibusdam ad idem conuersis Epistolam, vtque erat mente ad motus cælestes docili, exarsit vnâ desiderio illius heroici muneris, & Societatis, inquam anno ante hoc æuum quarto, Nouembris sexto adscriptus est, annisque inde vix quatuor post Philosophiæ decursum in Indias appulit, quas exorauerat à Præposito Aquaiua. Illic sua statim cum ingenio virtus, & circumspèctissima comitas, probarunt illum ad Sinas idoneum, apud quos peracto inter magnos labores septennio obiit. Pri-

O o

118.

Tentatio. &
const magni
Nec phyt119.
P. Tedeschij
vita. & mors.

die quam obiret, petita ex nostris qui adstabant, & per eos ab Societate errorum venia, schediorum fasciculum Longobardo tradit, roganteque ab eo seorsim perlegi, & acceptam ex iis sui notitiam referri ad confessionem generalem, qua paulò post expleta voce defectus obruit. Erant hæc schedia nauorum minutia vel umbra, quos in eorone notarant olim tirones socij; ipse ad annum iam quintum decimum sua manu scriptos asseruarat; adiunctæ iis erant obiurgationes quibus acerrimis, morsuque intima non simulato carpentibus, seipsum publicè incusarat, vt ex his subindè ad oculos reductis cupitam duceret emendationem. Postridè, Iulij vicesimo quinto, ex deliquio paulum recreatus, & postremis procuratus sacris, minus horarum duarum spatio animam efflauit: Manuel Diaz, & Hieronymus Rodriguez celebratis Sciaocei iustis funebribus, Macaum cadauer in nostrorum sepulchra extulere. Sed videri mors consolabilis hæc potest ad incomparabilem iacturam Matthæi Riccij quàm anno proximo passi sumus. Scribunt omnes oppressum, laborum pondere supra vires, vitamque suscepto. Lingua, scriptio, & Philosophiæ Sinensi præceptiones nostris tradebat quotidie; Mathematices verò Patri Sabatino de Vitis, & quatuor Mandarinis; scribebat annorum quinque & viginti fusam suam ipsius manu quam habemus Ecclesiæ Sinensis historiam. Respondebat literis quas absque numero à doctissimis vndique Mandarinis accipiebat de Deo, & diuinis, de Mathesi, de scientiis Europæis, & quæ litis interdum maximè perplexis, idque ea styli, doctrinæ & sententiarum accuratone, vt si (quod olim contigerat) suas omnes epistolas essent in publicum missuri. Ad hæc nostrorum in Sinis Præfectora innumrabili dubiorum, & calamitatum, iactatione distracta. Sollicitudo georgis Neophyti, quos complectebatur teneritate paterni affectus, pauperes iuxta vt diuites, cuius ipsi optimè conscij, nullam eius legebat adeundi horam, nullam ipse sibi aut incommodam sentiebat, aut excusabilem occupatione: accessit & fabrica ædis sacre Christianorum iam multitudini debita, eius designatio, & opus ex Europæ architectonicis depromptum canonem, ac licet templis regie illius ciuitatis longo inferius intervallo, sed nouitatis, artisque præstantia totius aulæ promeritum admirationem, quam auxit etiam quod ei operi intercessit nemo, etsi nullam haberet, aut peteret à Præsidibus Rituum eius ædificandi facultatem, citra quam nefas est cuiquam templum diu extruere. Sed æque nihil eius valetudinem vexauit, & acerrime, vt intoleranda vrbianatum officia quæ ipsi pro fama qua vbiq; splendebat, & multis, magnisque amicitijs necessariò incumberebant tum excipienda, tum reddenda. Ego (scribebat paulò ante) ex aula nostrorum ædium vbi adeuntes perpetuò mihi excipiendi, sunt vix recedo nisi ad obsequia eadem octo & decem milliaribus, iis reponenda. Verum hic annus 1610. multiplicatis nullo sine ac modo eiusmodi ciuitatibus lethalis illi fuit. Nam Literatorum ad examen pro Doctoris laurea subeundum ad quinque millia; cum Mandarinorum millibus

120.
Riccij vita,
mors, libri,
&c.